

Gazeta Nowska

Abonament miesięczny w ekspedycji 90 groszy, z opłatą pocztową 98 groszy. W razie wypadków, spowodowanych siłą wyższą, przeszkód w zakładzie lub tem podobnych nie przewidzianych okoliczności, wydawnictwo nie odpowiada za dostarczenie pisma, a abonenci nie mają prawa domagać się niedostarczonych numerów lub odszkodowania.

Od ogłoszeń pobiera się za 1-lin. wiersz 15 groszy. Reklamy przed dziełem ogłoszeń wiersz 35 groszy. — „Gazeta Nowska” wychodzi 1 raz tygodniowo a mianowicie w piątek. — Wydawca, drukiem i nakładem Władysława Wesółskiego w Nowem (Pomorze). Prenumerata płatna z góry. Ogłoszenia płatne natychm. Za redakcję odpow. Władysław Wesółski, Nowe.

Nr. 23.

Nowe, sobota 7 czerwca 1930 r.

Rok VII.

Książka Telefonów Rzeczypospolitej.

Za przykładem Francji nasze ministerstwo Poczt i Telegrafów zamiast wydawania poszczególnych Książek Telefonicznych w każdym Okręgu pocztowo-telegraficznym, przystąpiło do opracowania na rok 1931 jednej wspólnej dla całej Polski książki, która ukaże się pod tytułem „Spis Abonentów Państwowych i Koncesjonowanych Sieci Telefonicznych w Polsce (z wyjątkiem m. st. Warszawy)”. Spis ten w drodze urzędowej będzie dostarczony wszystkim abonentom telefonów w Polsce (z wyjątkiem abonentów w Warszawie) i wydrukowany będzie w ilości 160.000 egzemplarzy.

Wiadomość o tak pożytecznym wydawnictwie z uznaniem powinny przyjąć sfery przemysłowo-handlowe, gdyż umożliwi im ono szersze niż dotąd korzystanie z międzymiastowej komunikacji telefonicznej, utrudnionej obecnie wskutek konieczności posiadania wielu książek telefonicznych oraz da możliwość rozwinięcia żywej propagandy handlowej na całym terenie Państwa.

Ivar Kreuger o problemie transferu.

P. Ivar Kreuger, szef dwóch koncernów o wszechświatowym znaczeniu firmy Kreuger & Toll i szwedzkiego trustu zapalczanego, wygłosił w dniu 15 z. m. w chicagowskim klubie przemysłowym odczyt o problemie transferu i jego znaczeniu dla Stanów Zjednoczonych A. P. Słowo „transfer” wśród kół gospodarczych i w prasie pojawiło się dopiero podczas wojny, a rozpowszechniło się szerzej po ustaleniu t. zw. planu Dawesa, regulującego sprawę spłat odszkodowawczych Niemiec. Twórcy tego planu uważali za nieodzowne wprowadzenie całego szeregu ostrożności i ustanowienie ciężkiego aparatu różnych komisji i doradców, celem zapobieżenia niepożądanym następstwom w sytuacji walutowej Niemiec, jakie mogłyby wynikać wskutek wymiany spłat, uiszczanych w markach, na obce waluty i przekazywania tych sum w obcych walutach do państw-wierzycieli Niemiec z tytułu odszkodowań. Tę operację wypłaty międzynarodowej nazwano transferem.

W swoim odczycie p. Ivar Kreuger w sposób wrecz mistrzowski wykazał, że przy określeniu „transfer” mamy do czynienia tylko z nowym słowem dla wrażenia pojęcia tak starego, jak wymiana dóbr, czyli handel międzynarodowy. Przed wojną, powiedział pan Kreuger, nawet najostrożniejsi bankierzy i najbardziej w teoriach pograżeni profesorowie ekonomii do problemu transferu nie przywiązywali większej wagi. Kontrola państwowa handlu międzynarodowego podczas wojny ułatwiała wypłaty międzynarodowe, i chociaż weszło już wtedy w użycie słowo transfer, rzeczywiste trudności nastąpiły dopiero w następstwie powszechnego dążenia ku deflacji, jakie zaczęło się ujawniać od 1920 r. Bezpośrednim skutkiem deflacji było poważne zwiększenie się ciężaru wszystkich długów, przeliczonych na walutę złotą, ograniczenia handlowe i powszechny brak zaufania. Napływ do Europy papierów, opiewających na walutę dolarową, i napływ biletów dolarowych spowodował odpływ kapitału do Ameryki, co pogorszyło jeszcze sytuację. P. Kreuger jest zdania, że od 1920 roku Europa nabyła więcej walorów dolarowych, aniżeli wynosi łączna suma europejskich pożyczek, wypuszczonych w Ameryce.

Z wielkim naciskiem p. Kreuger podnosi, że odsetki długów wojennych, płacone Ameryce ze strony Europy, są tylko drobną częścią nowych długów, corocznie powstających z wielkiej nadwyżki wywozowej Stanów Zjednoczonych. Przypomniawszy też znów podstawowy aksjomat gospodarczy, że w międzynarodowych stosunkach dłużniczych słowo „złoto” wyraża tylko miernik ilości „dóbr”, których dostarczyć należy na zapłatę długu, p. Ivar Kreuger dodaje: „Błędym, moim zdaniem, jest pogląd, jakoby warunkiem zdrowej gospodarki finansowej była doroczna spłata pełnej sumy odsetek i pewnej amortyzacji długów międzynarodowych, tak, by całość tych długów mogła być spłacona w określonym czasie. To jest słuszne tylko przy długach między poszczególnymi jednostkami. Inaczej przy długach państwowych międzynarodowych. Nawet gdyby naród dłużniczy chciał i mógł uskutecznić takie pełne spłaty, narody wierzycielskie nie zechcą ich przyjmować w tej jedynej formie, w jakiej spłaty są możliwe, to znaczy towarem”.

Jedynym rozwiązaniem problemu transferowego w tej postaci jest zatem, wedle p. Kreugera, „stworzenie w głównych krajach wierzycielskich dostatecznie pojemnego i pewnego rynku dla międzynarodowych walorów, tak, by kraje o zdrowych finansach mogły zawsze polegać na tem, że niedobór w swym rocznym bilansie płatniczym pokryją długoterminową pożyczką”. Takie rozwiązanie problemu transferowego, przypomina prelegent, „nie jest ani nowem, ani czarodziejskiem”, lecz tylko powrotem do warunków przedwojennych. Przed wojną Anglja, Francja, Szwajcjarja, Holandia, Niemcy i Belgja z reszty całego świata w odsetkach i dywidendach pobierały rocznie 2 i pół miljarda dolarów. Coroczne zagraniczne emisje w tych krajach natomiast wynosiły 2 miljardy dolarów. Tak więc kraje dłużnicze spłacały faktycznie rocznie tylko 20 proc. należności odsetkowej i dywidendowej, a 80 proc. dodawały do kapitału długów. Dziś bilans płatniczy na korzyść krajów wierzycielskich wynosi 2 i $\frac{3}{4}$ miljarda dolarów, a kraje wierzycielskie dają na nowe pożyczki 2 miljardy dolarów. Zdawałoby się, że obecnie kraje dłużnicze spłacają więcej rocznie, aniżeli przed wojną. Jednak łączna wartość eksportu wszystkich krajów w r. 1913-ym wyrosła w przybliżeniu 18 miliardów dol., a w r. 1928 — 33 miljardy dolarów. Zatem na wyrównanie światowych bilansów płatniczych przed wojną potrzeba było międzynarodowych pożyczek do wysokości 11 proc. obrotów, w 1928 zaś tylko do 6 proc.

Pomimo takiego stanu istniejące trudności wyrównania tłumaczą się zniszczeniem kapitałów przez wojnę, dezorganizacją finansową wielu krajów, powstaniem nowych obszarów cłowych, politycznym niepokojem, deflacją — samymi przejściowymi objawami. Zaszła też zmiana w ugrupowaniu narodów-wierzycieli i narodów-dłużników. Lecz Niemcy są na drodze powrotu do szeregu krajów wierzycielskich, Francja odzyskała już pełnię swych sił finansowych, a stabilizacja politycznych stosunków europejskich przyczyni się do tego, że narody wierzycielskie znów podejmą udzielanie pożyczek zagranicznym w mierze, wystarczającej na pokrycie należnych im rocznych nadwyżek. Byłoby to tylko powrotem w mniejszej skali do przedwojennej działalności emisyjnej w tych krajach.

W dłuższym wywodzie wykazuje p. Ivar Kreuger, że rolą banków centralnych nie może

być gromadzenie złota, które wyszłoby na szkodę krajów, uprawiających inflację złota, lecz przeciwnie współpraca międzynarodowa celem uregulowania ruchu kapitałów. Wskazuje on na to, co się stało w 1929 r., kiedy naskutek ograniczenia pożyczek międzynarodowych weszło do Ameryki i Francji złota za 533 milj. dol., a wszystkie inne banki centralne świata straciły, z uwzględnieniem produkcji nowego złota, 255 milj., w tem jedna Argentyna 178 milj. Argentyna, Australia i Kanada najbardziej ucierpiały przez tę deflację złota, natomiast kraje europejskie lepiej wytrzymały próbę. Głównym wynikiem deflacji była niższa cen artykułów masowego spożycia, a więc bawełny, pszenicy, produktów rolniczych wogóle, towarów kolonialnych i surowców wszelkiego rodzaju. Różnorodna struktura gospodarcza różnych krajów utrudnia prognozę, jak w poszczególnych krajach działać może odpływ lub przyływ złota. Lecz naogół można powiedzieć, że dopływ złota do krajów, posiadających kruszczy ponad potrzeby swej cyrkulacji pieniężnej, obniża poziom cen na całym świecie, natomiast dowóz złota na wolny rynek, jakim jest Londyn, podnosi poziom cen światowych. „Dobrobyt całego świata — tak kończy p. Kreuger swój odczyt — w znacznym stopniu zależy od poczucia godziwości (fairness), od umiarkowania i roztropności kierowników banków centralnych w krajach wierzycielskich, a to nakłada na nich wielką odpowiedzialność wobec własnego kraju i całego świata”. Zapewnia on, że ci kierownicy mają pełne poczucie swej odpowiedzialności i że pod wpływem wielu przyczyn problem transferu w przyszłości okaże się mniej trudnym, niż dotychczas.

M. G.

JAK POWSTAŁ HAFT MASZYNOWY.

Nie wielu ludziom jest wiadome, że haft maszynowy, cieszący się tak znacznym wzięciem w świecie kobiecym, jest wynalazkiem więźnia angielskiego, nazwiskiem Edward Cowper, który odsiadywał karę więzienną w Cherbonne za zabójstwo. Miasto to posiada jednakże nie tylko więzienie, lecz również i liczne tkalnie jedwabiu. Drobnym ten na pozór szczegół zaważył zasadniczo na dalszych losach naszego bohatera. Pewnego dnia bowiem w tkalniach wybuchnął stręk. Kierownik, nie chcąc przerywać pracy, zwrócił się do zarządu więzienia z prośbą o przysłanie do pomocy pewnej ilości więźniów, na co zarząd więzienny chętnie się zgodził. Pomiędzy wysłanymi więźniami był również Edward Cowper, dla którego chodzenie do fabryki stało się w krótkie jedyną przyjemnością w szarem życiu więziennym. Cowper zapoznał się prędko z fabrykacją i zaczął przemyśliwać nad wynalezieniem maszyny do haftowania. Pierwsze próby były nader udane, rychło znaleźli się więc ludzie, którzy pomogli mu postawić produkcję na odpowiednim poziomie, odkupując następnie od Cowpera jego wynalazek. Gdy Cowper opuścił więzienie oczekiwała go, zdeponowana w jednym z banków, spora sumka, która zabezpieczyła mu dobrobyt do końca życia.

TUNEL CZY MOST.

Problem połączenia Anglii z kontynentem europejskim staje się coraz bardziej aktualnym. Rozważane są obecnie dwa projekty, z których każdy przedstawia pewne zalety i pewne wady: projekt wybudowania olbrzymiego mostu, oraz plan wykonania tunelu podwodnego pod Kanałem La Manche. Za mostem przemawia znacznie mniejszy koszt, za tunelem większe bezpieczeństwo. Za tym projektem oświadcza się m. in. fachowcami również sir Herbert Walker, dyrektor angielskich kolei południowych. W angielskich kołach miarodajnych uważają, że wogóle połączenie „suche” między Anglią a Francją przyniesie więcej szkody niż korzyści, spowoduje bowiem wzrost importu tkanin, gotowych sukien i galanterji, i, co za tem idzie, znaczny odpływ kapitału angielskiego do Francji.

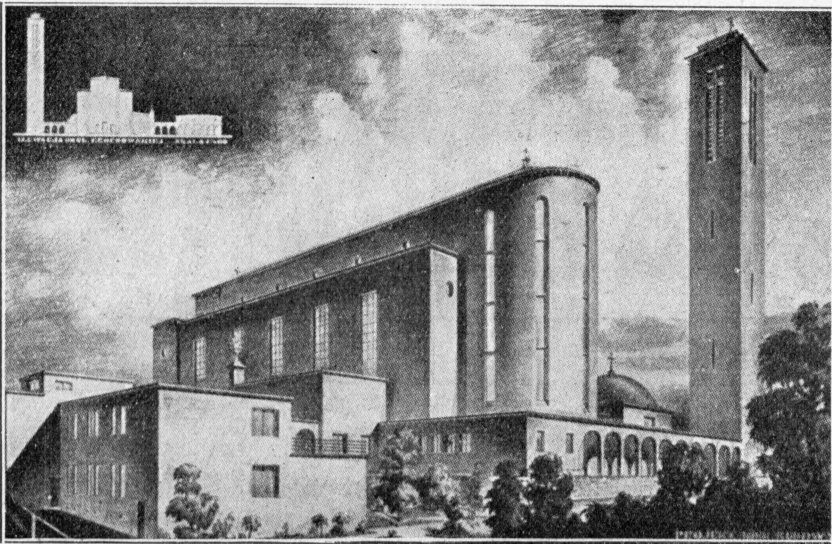

NASZ DODATEK ILUSTROWANY

NIEDZIELA, 8 CZERWCA 1930 r.

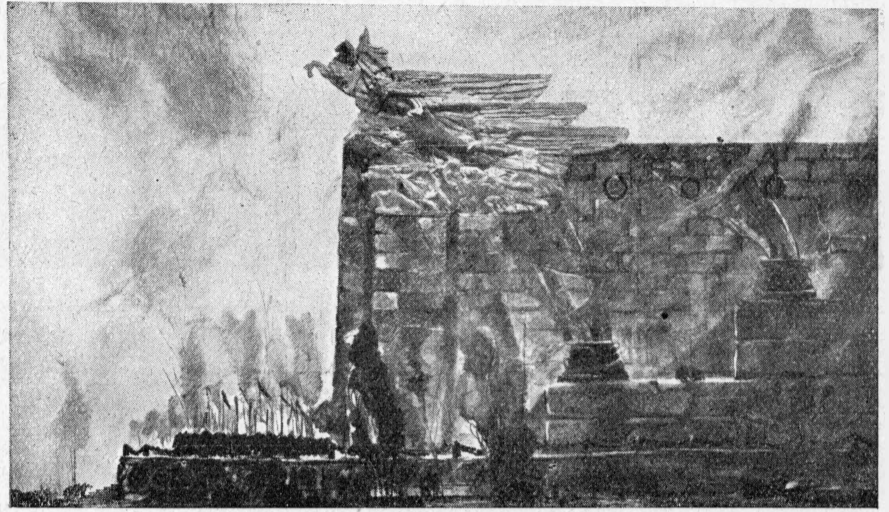

**KOŚCIÓŁ MATKI BOSKIEJ ZWYCIĘSKIEJ
NA KAMIONKU W WARSZAWIE**

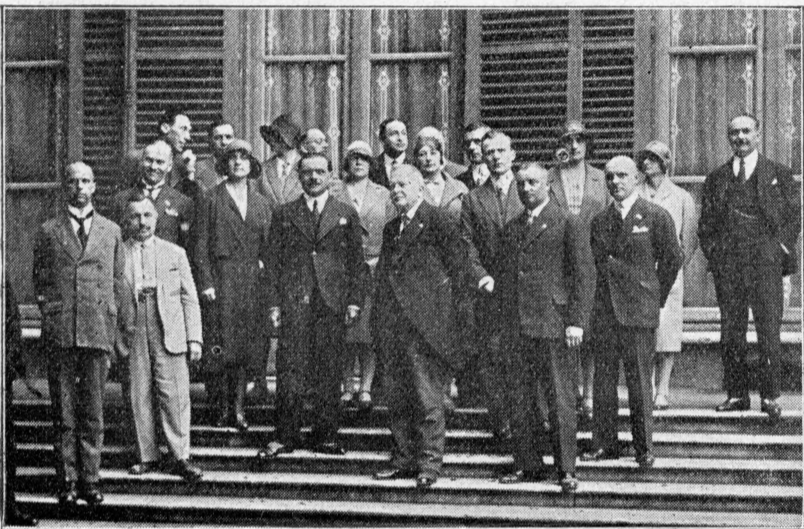
Przyszły wygląd kościoła na Kamionku według projektu inż. arch. K. Jakimowicza.

**MIĘDZYNARODOWY KONKURS NA POMNIK
BOLIVARA**

1-sza nagroda. Dzieło zbiorowe pięciu francuzów architektów i rzeźbiarzy.

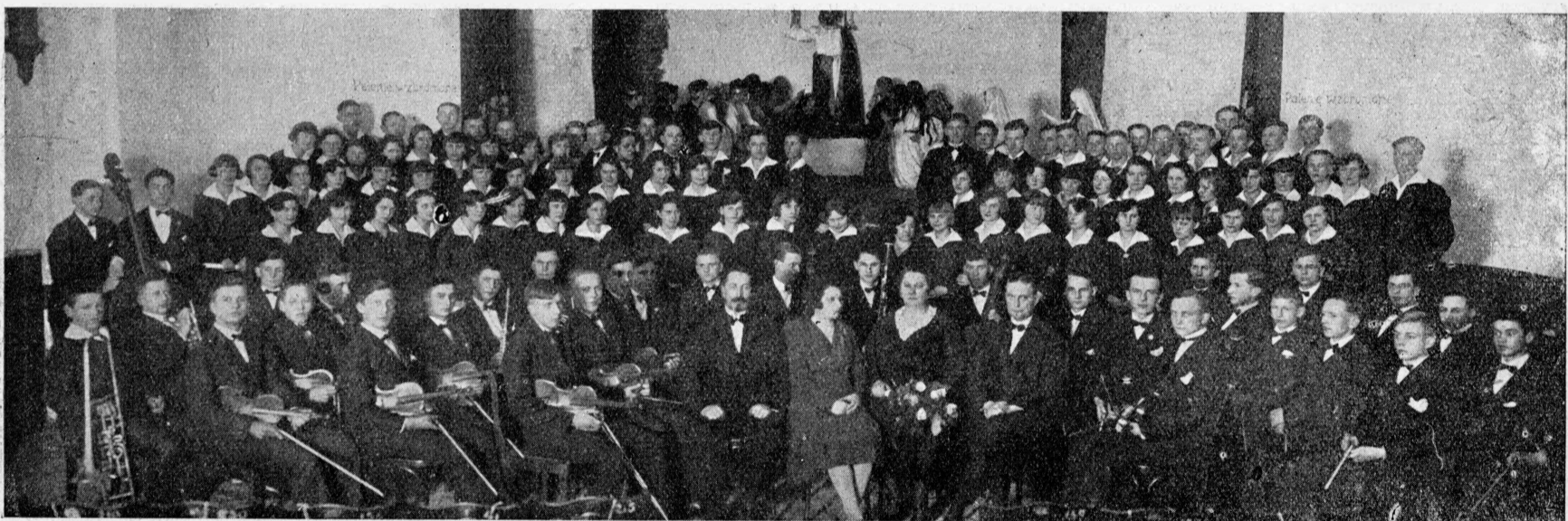
TURYSTYKA POLSKA

Wycieczka Polskiego Klubu na przyjęciu u francuskiego ministra robót publicznych.

Defilada uczni szkoły Górskiego na święcie wychowania fizycznego i przysposobienia wojskowego

WYCHOWANIE FIZYCZNE

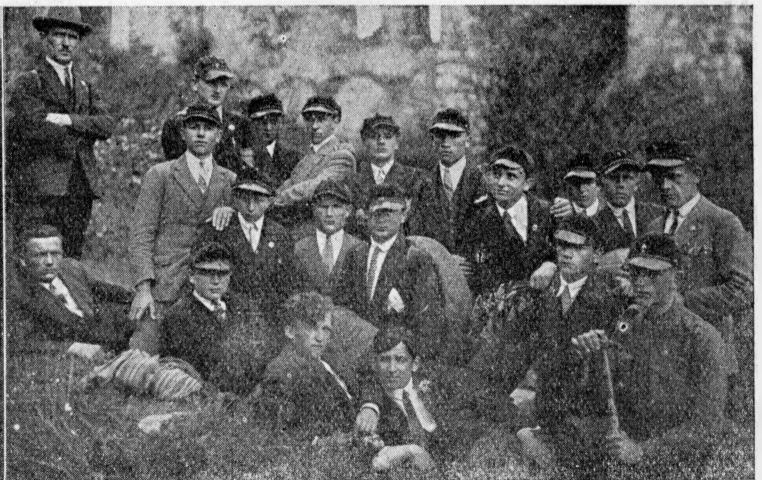
Oratorium, wykonane przez chóry i orkiestrę sem. żeńskiego i męskiego w Lesznie (Wlkp.), pod batutą p. dyr. Dźwikowskiej i spółdzielcem prof. Sudhoffówny, prof. Materny i prof. Szpanaru

Drzewo, pod którym odpoczywał Tadeusz Kościuszko przed bitwą Maciejowicką.

Drużyna policyjnego klubu sportowego w Będzinie

Wycieczka harcerzy ze szkoły rzemieślniczej z Olkusza przy ruinach zamczyska w Tenczynku pod kier. prof. Wiatrowskiego.

„ZEGAROPOL”
WARSZAWA, PL. NAPOLEONA
SKRZ. POCZT. 504, ODDZ. 25.

Wysyłamy na listowne zamówienia eleg. zegarek ekstr. płaski (według rysunku naszej kliszy) wyreg. do minuty, chód dwucieczny, z 8-let. gwar. 2 szt. 15.- 4 szt. 29.50, 6 szt. 43.50. Lep. gat. 10.50 13.- 18.- 24.- 30.- Ze świecą. cyferbl. 9.50. 12.- 15.- 18. Zeg. Kryty ANKIER z trzema kopertami ameryk. 16.- 19.- 24.- 28.- 35.- 40.- Zeg. na rękę męski lub damski ameryk. 15.- 17.- 20.- 24.- 28.- 35.- Łączuszki z ameryk. 2.- 4.- 6.- Ie same zegarki reklamowane wg. tegoż rysunku nikiłowe zł. 5.85 2 szt. 10.50, 4 szt. 20.- 6 szt. 29.75. Ze świecą. cyferbl. 8.90, 12.- 15.- Budżiki stołowe 10.50, 12.50, 14.50 za koszta przesyłki płaci kupujący.

**TYLKO ZA
ZŁ. 7.95
(Z A.M. 30)**

Niczym nieróżniąc się od prawdziwego złota 14 k. dziwego złota

**ZEGAREK
ZE ZŁOTA**
Amerykańskiego Pl. Dor.

**ZEGAREK
ZE ZŁOTA**
Amerykańskiego Pl. Dor.

Niezem nieróżni-
cego się od praw-
dziwego złota 14 k.

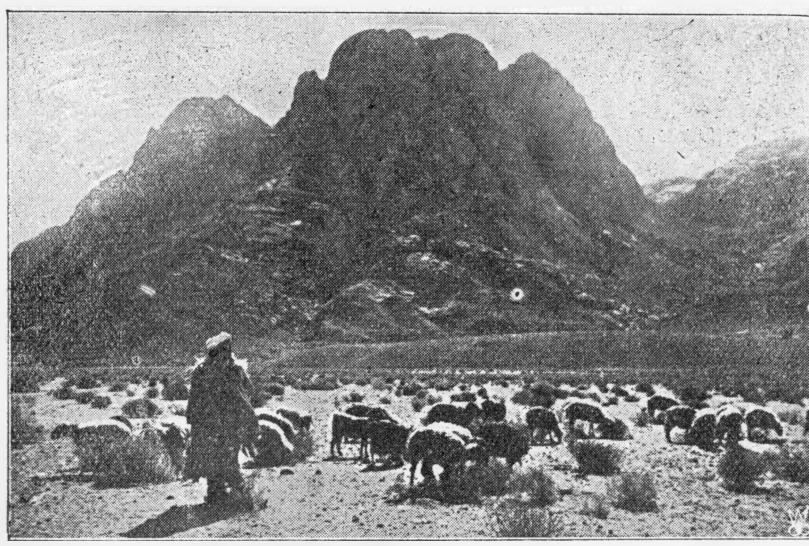
**TYLKO ZA
ZŁ. 7.95**
(Z A.M. 30)

Wysyłamy na listowne zamówienia eleg. zegarek ekstra płaski (według rysunku naszej kliszy) wyreg. do minuty, chód dźwięczny, z 8-let. gwar. 2 szt. 15.— 4 szt. 29.50, 6 szt. 43.50. Lep. gat. 10.50 13.— 18.— 24.— 30.— Ze świecąc. cyferbl. 9.50. 12.— 15.— 18.— Zeg. Kryty ANKIER z tirama kopertami ameryk. 16.— 19.— 24.— 28.— 35.— 40.— Zeg. na rękę męski lub damski ameryk. 15.— 17.— 20.— 24.— 28.— 35.— Łańcuszki z ameryk. 2.— 4.— 6.— Te same zegarki reklamowane wg. tegoż rysunku nikielowe zł. 5.85 2 szt. 10.50, 4 szt. 20.— 6 szt. 29.75. Ze świecąc. cyferbl. 8.90, 12.— 15.— Budziki stolowe 10.50, 12.50, 14.50 za koszta przesyłki płaci kupujący.

„ZEGAROPOL”
WARSZAWA, PL. NAPOLEONA
SKRZ. POCZT. 504, ODDZ. 25.

E. Kunina i T. Wesołowski w scenie ze sztuki „Słaba pleć”, granej w Teatrze Polskim w Warszawie.

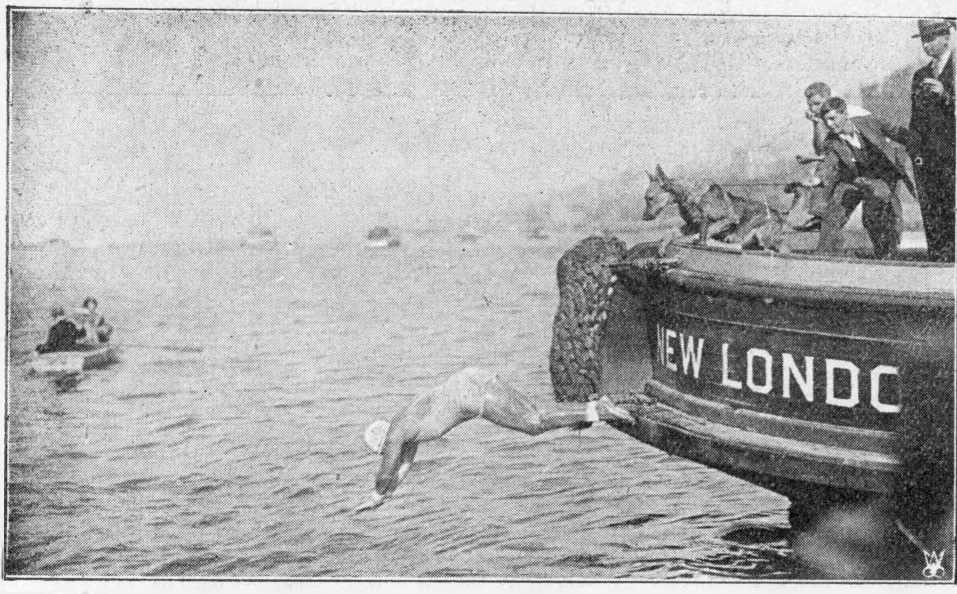
Pasterz i owce. U stóp góry Synaj od wieków nic się nie zmieniło.

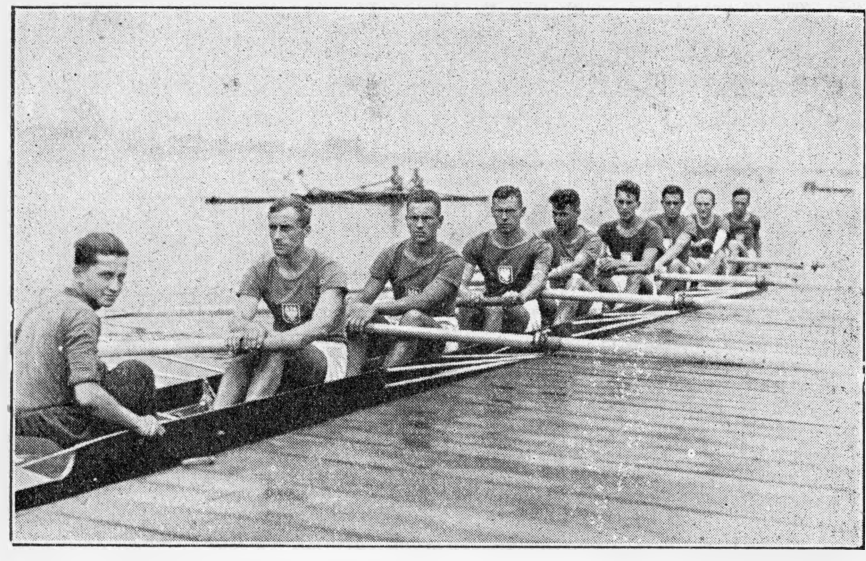
Najmłodsza amazonka w londyńskim Hyde-Parku, trzyletnia córeczka powieściopisarki J. Sutherland.

Angielski następca tronu na wyścigach oficerskich.

Skok do wody amerykanki ze skrópowanemi rękami i nogami.

Ósemka na treningu

Taniec harcerek szkockich.

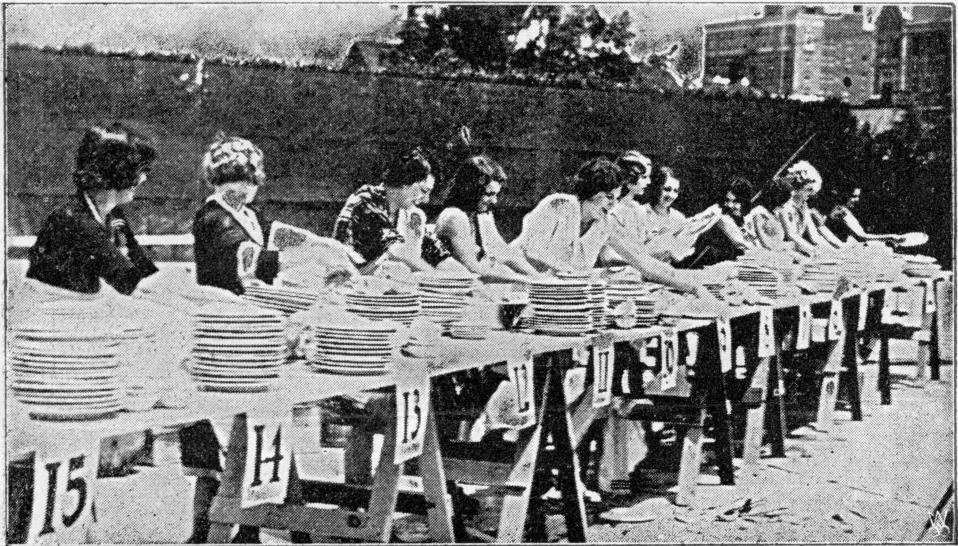
Zabawa w Neptuna.

Przejażdżka na nartach wodnych.

Igraszki na plaży.

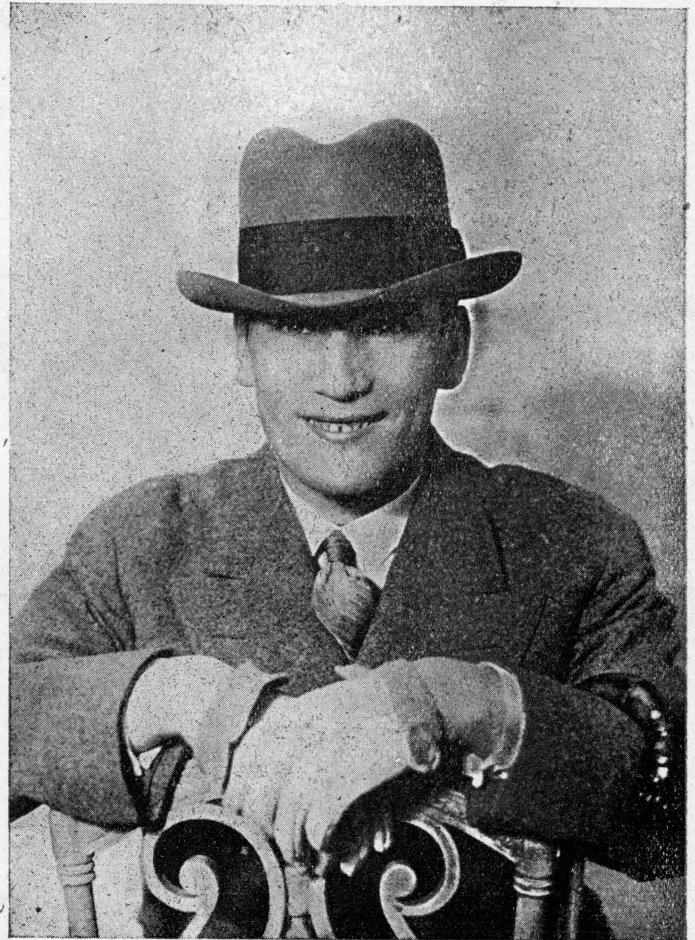
Konkurs szybkości i dokładności w zmywaniu naczyń, urządzony przez panie w Hollywood.

Ten chłopczyk to radża państwa Udaipur w Indiach Wschodnich.

Wiedeńska wytwórnia „Selenophon” nakręciła z najpopularniejszą naszą pieśniarką, Hanką Ordonówną, szereg dodatków dźwiękowych w jej przebogatym repertuarze.

Karol Hanusz, znany piosenkarz rewjowy, został zaangażowany przez wytwórnię „Metro-Goldwyn-Mayer” do występów w filmach dźwiękowych

DLA WSZYSTKICH

NOWA PASTA DO ZĘBÓW

RADIODONT